

מסורת הש"ס

- א) (מגינה יל. נדה טו.)
- ב) מוספתא דהאלות פ"ב,
- ג) שם פ"ד, ד) (האלות פ"ב),
- ה) שם פ"ד, ו) שם פ"ד.

תורה אור השלם

- 1. אלקה הטמאים לבם
- 2. בקבל השרץ כל הנגע
- 3. בהם במתם יטמאו עד
- 4. הקרב: ויקרא יא לא

נוסחת הריב"ן

- א) במקצת: [ב] שאל:
- ג) נפשות: [ד] להיות שלמה:
- ה) הירפא וקא מטטר להו:
- ו) היה אומר:

הגהות הב"ח

- א) רש"י ד"ה טעמא וכו'
- הא איכא שדרה דמא
- אחד:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

- א) גמ' לא הא קמני. נ"ב
- ב) ע"י תוס' ד"ה טעמא
- ג) גירד וכו': [ב] תוס' ד"ה
- טעמא דליכא שדרה דמא
- התא. מיעוט דמא חדא
- מקמא וי"ב דמחזא
- ג) ד"ה רביעית דס שפא
- מנשי מתים וכו' כ"ל:
- ד) ד"ה ועל גמ' שפורה
- ועל רביעית דס וכו' ועל
- עמ' שפורה. מן מיעוט
- ועל רביעית עד שפורה
- נמחק:

הגהות התוספות

- 1. מיבט וכו' ומ"ב. 2. י"ל
- וכי' וא"ל. 3. י"ל אפילו
- דלתי. 4. י"ל גמ' דר"ע.
- 5. י"ל כחך משיב להו.
- 6. י"ל דפלגי רביס.

מוסף רש"י

בהם. בשלשים כתיב כל
הנוגע בהם (וזה נו.) ת"ל
מהם. וכל אשר יפול עליו
מהם צמותם יטמא (שם)
והיגה י"א. החומט.
אומר אני ששאל מן שרץ
שקרין למגיא הגבל
קלפיה הולכות ומתגלות
מתוך כל מה שגבל ומתולת
הטלח קלפיה של עדשה
היא (שם).

פי' הרא"ש

ת"ש בהם יכול כבולין
בשרצים כתיב וכל אשר
יגע בהם. דמשמע שיגע
בשרץ שלם ת"ל לא אשר
יפול מהם דמשמע אפי'
מקצתן: הוא כיצד ותיקיימו
ב' מקראות הללו: ושיעור
בכעשה. דהיינו מקצתו
וקרינן ביה בהם לפי
שהחומט תחלת ברייתו
בכעשה והוא שלם: ש"מ
שיעורא גמירי. דאי אמרת
דגמלה שנקצבו רגליה
קוריה בריה (ואכתי) [ואף
דעתן] אין בו כעשה
תחלת ברייתו כשהוא
שלם אין בו אלא כעשה
ותלפיה מנייה דפחות
מכעשה [מנין] מטמא.
ודחי כי בעי שייעורא
בכעשה היכא דלא נפלה

כהן גדול פרק שביעי נזיר

נב.

עין משפט גב מצוה

לד א מיי פ"ד מהלך
אבות העומות הלכ
ז כמג עשין רמו:
לה ב מיי פ"ב מהלכות
מאכלות אסורות הל'
ככ כמג לאוין קלג:
לו ג מיי פ"ב מהלכ
טומאת מת הלכה ח
יפ"ו מהל' מירות הלכ' ז
י"ז ש"ש כ"מ סג עשין
הלכ':
לז ד מיי פ"ד מהלכות
טומאת מת הלכה ו:
לח ה ו מיי שם הלכ' א
יפ"ו מהל' מירות
הלכה ז:
לט ז מיי פ"ו מהלכות
מירות מת הלכ' ז
מהלכות טומאת מת הלכה
ז:
מ ח מיי שם הלכה א:

פי' הרא"ש (המשך)

ביה נשמה כמו חומט
בחת' (דמקמ) ודאי אין
לנו להחשיבו בריה בפחות
מכעשה הואיל ולא תפול
ב"י נשמה בפחות מכאן:
אבל היכא דנפלה ביה
נשמה. כגון נמלה חיה
חשובה ברי' אפילו חסרה
הואיל ועדיין יכולה
לחיות: איבעיא להו שדרה
וגולגולת נתן. דוקא
תרתייהו. או דלמא [א]
שדרה כו' ועל מתני'
דהאלות ותנן ואלו
מטמאין באהול השדרה
והגולגולת שייך גמי'
למביע הך כביא. וכן מוכח
בשפתין דמיידי הך כביא
ממתני' דהאלות. ת"ש
שדרה שגיד. פי' הוהך
כמו גזרו אילנא רוב עלעין
ללעות טרפה ותרגומו
עלעין ובפ' אלו טרפות
מפ' נשתברו ברוב ב'
צדדים נתפרקו ברוב צד א'
טרוה. שיביל שם שדרה
ממנה ובקבר אפי' נשברה
או נפרקה טמאה שהקבר
מערפס דהכי גמירי. הא לא
גירד טמאה השדרה לבריה.
קמני הא לא גירד
טמאה דלמא אי גירד
טרוה אידך תבעי לך. מי
קמני הא לא גירד טמאה
כלא גולגולת. דלמא עם
גולגולת מיידי ואפ"כ אם
גירד טרוה אידך. כלומר
אם לא גירד תבעי לך אי
מטמא שדרה לבריה. ת"ש
ר' יהודה (דברי) [אומר
בשם דברים] ר"ע מטמא
השדרה קא חשיב להו: של
טרסיהם צורפי תחושת
עליותה באורי מקום שאין
העליות אהול שלא ישמאו
הכנסים שכל הרופאים
אמרו שהיו בקיאים להכיר
בעצמות שהם משדרה
וגולגולת ולהשוות עצם
לעצם ולירע אם הם מב'
מתים או ממת א' ואמרו
אין כאן שדרה ממת א' ולא
גולגולת ממת אחד והנזיר
שהאיל עליהם בעודם
קב"ב א' אינו מגלת. דאי
משום טומאת אהול אפילו
היה שם שדרה ממת א' לא
היה מגלת כיון דאין
השדרה שלימה כדאמרי'
לעיל גיר רוב עלעין שבה
טרוה. ת"ש מעניינא ומה
קו' ו דברים וכו' ועל חצי
קב עצמות וכו' מדלא קמני
ועל רובע עצמות הבא מב'
מתים כדאימת כפולגות
דר"ע ורובן במטבת אהלות
אילמא דלענין תגלחת נזיר
אינו רובע עצמות כפולגות
היינו וכל ועל עצם
כשעורה שנחלק לשנים
אפ"כ שהוא ממת א'.
והשדרה והגולגולת במי'

ת"ש בהם יבול בכולן. גזי שרצים כתיב אשר יפול מהם אל
תוכו וצמקום אחר כתיב אשר יגע בהם צמותם הא כילד
ייעש שני המקראות הללו וכו' ושיערו חכמים בכעשה דמיקריא
מהם זהו צמקת שרץ אחד ומיקריא בהם לפי שהחומט תחילת
ברייתו בכעשה וש"מ שיעורא גמירי
מדבעין כעשה שהרי החומט גם כי
היו תחילתו בכעשה היינו עם רגליו
וקרינו ומ"מ אי חתך מיניה פורתא
דמיפחתי מכעשה אפי"ה חיה ופ"ה
בעין כעשה ממש ככרייתו וש"מ
שיעורא גמירי ודחי א"ר שמעיה כי
בעין שיעורא בכעשה היכא דלא
נפלה ציה נשמה כגון חומט שאם
נפחת מעט תחילה או ודאי אין לנו
להחשיבו ציה בפחות הואיל ועלולס
לא יפול צו נשמת חיים בפחות מכן
אזל היכא דנפלה ליה כגון נמלה
חיה חשוכה היא כי אף קולא רגליה
או שום דבר מננה יכולה עדיין
לחיות הרבה שאין חיייה תלויין בדבר
סקל: **איבעיא** להו שדרה
וגולגולת נתן. דלוקא על שיהיה מגלת
או דלמא או שדרה או גולגולת נתן
והוא הדין דלמתניין דהאלות (פ"ב מ"א)
נמי מיעיף ליה וכן משמע בסמוך
דמייטי מתניין דהאלות למיעיף
בעין: **ת"ש** שדרה שגיד רוב
על עולין שבה. פי' שיער רוב זלעות
שזה תרגום של זלעות עלעולין:
טהורה. זעלמא [אמרין] כמה
חסרון בשדרה וכו' ולא טמא אמר'
שמואל צפ' אלו טרפות (חולין מ"ג): וכן
לטרפה וגם כאלו נראה לרבינו יצחק
ד"ס להשוות דלם נשתברו רוב
זלעות טרפה וכדאמרי' צפ' אלו
טרפות (שם נ"ב) נשתברו צרוז שני
לדין טרפה נקרו אפילו צרוז כז'
אחד: **ובקבר אפי' משוכרת**
או מפורקת טמאה מפני שהקבר
מצרפה. דהכי גמירי:
טעמא גירד הא לא גירד טמא
וקס"ד דלירי שדרה וגולגולת
ואפ"ה טמאה ומ"מ דלם שדרה או
גולגולת נתן ומשני מי קמני הא לא
גירד טמאה הא קמ"ל דכי גירד
טהורה ואידך תבעי לך פירוש מי קמני הא לא גירד טמאה כלל
גולגולת דלמא כשיש עמנה גולגולת איירי ואפ"כ [כן] כי גירד רוב
זלעות שזה טהורה: ואידך תבעי לך. כלומר כלל גירד ואין שם אלא
השדרה כלל גולגולת תבעי לך: **ת"א** שמע רבי יהודה אומר ששה
דברים ר"ע מטמא. צמקום קא חשיב לנתן ששה דברים וחכמים
מטהרין וחזר בו ר"ע. **שעשה** שהביאו קופה מלאה עצמות
לברית הבנסת של טרסיהם. פירוש טרפי נשמת: והניחיה בלוי. **עצמות**
שאין גג עליו פן יטמאו בזהל הנכנסין שם: נכנס תודום הרופא
וכל הרופאים עמו ואמרו אין כאן שדרה ממת אחד. וצפירוש משניות
מלאמי דהכי אימת צפירי אמרו הואיל ויש כאן מטהרין [ומטמאין]
נעמוד למנין פירוש ר"ע וחכמים שנחלקו בשדרה וגולגולת בזהים
משני מתים ובסמוך מייטי לה ובמס' אהלות פ"ב (מ"ו) נמי נתן פלוגתייהו והתחילו מר' עקיבא תחילה וטיהר אמרו לו הואיל ואתה הוא שהיית
טמאם מטהרת יהו טהורין: **טעמא** דליכא שדרה ב' דמת חדא. פי' ממת חדא: הא איכא שדרה לא גולגולת דמת חדא נזיר מגלת עליה
וש"מ או שדרה או גולגולת נתן. ודחי דלמא לא מיעיף קאמר לא מיעיף שדרה וגולגולת דמתת אחד לכה י"ע מה היז קרייני להראות
לרופאים אם השדרה ממת אחד או לא והא מסממא היתה מפורקת ומשוכרת ואמרינן לעיל דלח ממת אחד טהורה ואומר רבינו יצחק דלירי
כגון דעל אומן עצמות האהיל האדם בעודן בקצר ואמר לעיל הקצר מנרפו: **ת"ש** ממניינא מה הן ששה דברים שר"ע מטמא וחכמים
מטהרין על אבר מן המת שבא משני מתים ועל אבר מן החי שבא משני מתים. **עצמות** שבה משני מתים. ומדלא קאמר הכל
ועל רובע עצמות הבא משני מתים כדתנן צמקת אהלות (פ"ב מ"ו) כפולגות דר"ע ורצנן יש להוסיף דהכל לענין תגלחת נזיר איירי דלמא מגלת
על פחות מחצי קב ולהכי נקט חצי קב דעל רובע הקב דלמ"ב ממת אחד אינו מגלת כדתנן צמקתין והתם לענין טומאת אהול גירדא קמני:
ושבא משני מתים. דלילו ב' ממת אחד לר"ע מגלת כדתנן צמקתין לר"ע ופליגי רצנן עליה והכל תנן דר"ע דכר ציה וצדין הוא
ד' ועל רביעית דם ב' ועל עצם כשעורה שנחלק לשנים. אף כי הוא ממת אחד: והשדרה וגולגולת. צמקת אהלות (פ"ב מ"ו) תניא בזהל
כפולגות דר"ע ורצנן השדרה וגולגולת חדי' דלא טמאם הא כלל הא ומשני לעולם שדרה וגולגולת כתיב חשיב להו ורצנן צפירי
מחושבנא דששה דברים דכי קמני ששה דברים דפליגי' על ר"ע לאפוקי עמ' כשעורה דיחיד הוא דפליגי עליה דתניא עמ' כשעורה כו':

אמר רב יהודה מדסקרתא ס"ט. אלה הטמאים לכה כלל השרץ
כל הנוגע בהם צמותם וגו' (ויקרא י"ב) אי בהם יכול כולס דכי
נגע ככולס יהא טמא אבל לא [ב]צמקתו ת"ל וכל אשר יפול
עליו מהם צמותם כו': ושיערו חכמים. שמגע עדשה יטמא שהוא
כעשה [צ]שוקה ככולו: **שן החומט**
כו'. ומדקא בעי שיעורא בריה כעשה
ש"מ שיעורא דצריה כולה בעין ואי
חסרה שיעורא נפקא לה מכלל
טומאתה וה"ה לענין אכילה: **אמר**
ר' שמעיה כי בעין שיעורא. דצריה
במדי דכל ברייתו בכעשה אבל גבי
נמלה [ב]צמקת מנעשה היא צה
נשמה דהא שלמה נמי לא היא כולה
כעשה לא בעין שיעורא ואכתי
תבעי לך: **אמר רבא ס"ט** [שדרה]
שגירד רוב זלעות שבה. שערך רוב
זלעות שבה טהורה ואפ"כ שן
מונחת צדה וצוקה כו'. מפני
שהקצר מנרפה להיות דוכמו שלמה.
הא לא גירד טמאה ואפ"כ דליכא
גולגולת צדה וש"מ דשדרה או
גולגולת נתן: אידך. לא גירד עדיין
תבעי לך: ששה דברים. לקמן
קחשיב להו: של טרסיהם. צורפי
נחשת ואמרי לה של אותה אומה
ואמרי לה אורגים ודומה לו צמקת
ע"ז (דף פ:) צמקת דרבי אליעזר
כשנתפס למלכות דאמר להו רבס
של טרסיהם אני: והניחיה צאורי.
כדי שלא יהיו מיטמאין צאותן עצמות:
ונכנס תודום הרופא. שיהי בקי
ומומחה אם הן ממת אחד או משני
מתים: ואמרו אין כאן שדרה ממת
אחד. ואין הנזיר מגלת לא אהילו
ואפילו לר"ע שיהי אומר כדמתלה
שאפי' היא צה משני מתים מטמא
על אהילו חזר בו ר"ע: **טעמא משום**
דליכא ציה שדרה ממת אחד. קאמר
לדון הנזיר מגלת הא איכא (ה) חדא
דמת אחד מטמא בזהל ואין מועיל
הנחתו צאוריא כלום והנזיר מגלת
עליו ותפשוט דלם שדרה או גולגולת:
לא זעלמא אימא לך שדרה וגולגולת
ממת אחד בעין והאי דקאמר להו
ה' הרופאים דקא מטרה להו לא
מיעיף קאמר לא מיעיף שדרה וגולגולת דמת אחד
טומאת אהל דליכא אלא אפילו שדרה ממת אחד וגולגולת ממת
אחד דלדברי ר"ע הוא מטמא לא איכא: **ס"ט** ממניינא. דששה דברים
על אבר מן המת הבא מ' מתים כגון הזרוע או השוק שיש בו
שתי עצמות והאחד ממת אחד והאחר צה ממת שני וקרייני הן
אבר אחד: **ר"ע מטמא וחכמים מטהרין**. לפי שלא אמרו שיהא
מטמא בזהל אלא בזהל ממת אחד ואבר מן החי הבא מאלס אחד
וחצי קב עצמות הבא ממת אחד ורביעית דם הבא ממת אחד צמקת
ולא בזהל ולדברי ר"ע אפי' בזהל ועמ' כשעורה ממת אחד וכלל
אלו [ו] אומר ר' עקיבא שאפי' הן צאין משני מתים הרי אלו מטמאין:
לעולם

אהלות קתני בהדיא בפולגות דר"ע ורובן השדרה והגולגולת מב' מתים כי קמני

א) נראה דל"ל ולכן אם הי' שם שדרה ממת אחד היה מגלת דלי משום וכו'.